

HJÄRNKRAFT

Medlemstidning för Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft nr 1 • 2012

Han fortsätter gå framåt

Tema kring barn och unga - läs mer inne i tidningen

• Carolina Lindgren om vägen tillbaka **6**

• Billums utredning presenteras **10**

BaRNeNs DaG

**Välkommen till en seminariedag om barn
som drabbats av en förvärvad hjärnskada**

Tisdagen den 17 april 2012

Kl. 09.30 – 16.00

I aulan på Universitetssjukhuset i Lund Getingevägen 4

Lokalen är tillgänglig för personer med rörelsehinder.

Pris: 1.500:-inkl fm/em kaffe + kall lunch
Medlemmar i HJÄRNKRAFT 1.000:-

Anmälan senast 2 april Anmälan är bindande, men inte personlig – den kan överlåtas på någon annan.

Målgrupp: Alla som kommer i kontakt med barn som drabbats av en förvärvad hjärnskada tex.
- Personliga assistenter/personal på gruppboende, elevassistenter.
- Vård/rehabiliterings/habiliteringspersonal.
- Skolläkare/sjuksköterskor, specialpedagoger, lärare
- Skadade/anhöriga

Alla deltagare på seminariet får en reflexväst så att du syns i trafiken
och Metodboken skriven av Cristina Eklund
Cykelhjälm kommer att lottas ut bland deltagarna.

Anmälan/ Christina Petrén Övall, hjarnkraft.skane@tele2.se
Information Per-Erik Nilsson, 046-14 88 78 el 32 30 90.

ARRANGÖR
Hjärnskadeförbundet
HJÄRNKRAFT
Skåne län
www.skane.hjarnkraft.nu

Ur innehållet

05 Svensk funktionshinderpolitik - ett drömspel som bör kunna mätas

Vad är meningen med politiken om man inte mäter effekterna av den? Det skriver Jörgen Lundälv, och Per-Olof Larsson.

06 Vart är samhället på väg?

Gäller jämlikhet även för människor med funktionsnedsättning? Det skriver Lena Talman om.

08 Tema barn & ungdom

Porträtt Björn Bengtsson

Han opererades för en hjärntumör för sex år sedan. Och fortsätter att göra framsteg. Allt tog ny fart efter en fotoperation våren 2011.

11. Vad frågar föräldrarna efter? Elisabet Skalin vet svaret!

12. Barnrehab. Det är olika behov i olika åldrar, säger Margareta Kihlgren.

14. Skolan har en viktig roll för rehabilitering.

16. Barnkonventionen

20 Porträtt Carolina Lindgren

"Jag försöker tänka positivt", säger hon och berättar om sin väg tillbaka till arbetslivet.

22 Robotar i vården?

Robotar för gångträning hjälper till att få igång rörelseapparaten igen efter en hjärnskada.

26 "Åtgärder mot fusk och fel med assistansersättningen".

Susanne Billum, har utrett fuskets samt kostnadsutvecklingen inom assistansen.

Foto: Håkan Sjunnesson/NHR

32 Pysselsidan

Ansvarig utgivare

Meta Wiborgh

Redaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Meta Wiborgh
Marie-Jeanette Bergvall
Pia Delin Stadig
Wellamo Ericson

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslagsbild

Björn Bengtsson var 11 år då han opererades för hjärntumör. Idag gör han fortfarande framsteg.

Foto: Kerstin Orsén

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Nybohovsgränd 12, 1 tr
117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

E-post: info@hjärnkraft.nu

Hemsida: www.hjärnkraft.nu

Tidningen utkommer

med 4 nummer per år

Prenumerationspris

220 kronor per år

Medlemsavgift:

Enskild 200 kronor/år

Familj (på samma adress)

280 kronor/år

Postgiro: 10 59-5

Hjärnskadefonden,

SFI-kontrollerat 90-konto

för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2012

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen,
men ange alltid källa.

Ordföranden har ordet

Kära vänner!

Ljuset är på väg tillbaka, det stora vintermörkret är definitivt över för denna gång, så härligt! Vi ser framåt och på allt vi ska försöka göra.

I detta nummer av tidningen har vi fokus på barn, precis som vi hade fokus på barnfrågor vid ordförandemötet i höstas. En av de saker som Hjärnkraft gör, för att visa att vi menar allvar med att vi vill arbeta med och för barn

och deras familjer är att vi år åter ska anordna ett barn och familjeläger, denna gång i Göteborg.

VI GLÄDS ÅT ATT VI tillsammans med RTP via Arvsfonden har fått möjlighet att arbeta med ett projekt, en kartläggning av skadade och närståendes upplevelse av rehabilitering. Detta kommer kunna bli en bra komplettering till den kartläggning som Socialstyrelsen ska göra, som inriktar sig på den bild som ges av sjukvården.

I förra numret av tidningen kunde du läsa om hur Hjärnkraft i Skåne har lyckats med sitt arbete på Orup-kliniken. Och nu kan vi återigen vara stolta över skåningarna och det fantastiska arbete som Hjärnkraft i Skåne lagt ner för att få en förstärkning av funktionen "Hjärnskadekoordinator" i sitt län. Visste du att man arbetat så bra, så landstinget i Skåne har beslutat att utöka hjärnskadekoordinator-tjänsten från en halv till hela två stycken.

MEN DET FINNS problem också. Hjärnkraft har liksom övriga handikappförbund drabbats av den ekonomiska snålblåsten. Statsbidrag som inte uppräknas är väl den största delen i detta, men även problem med att vi inte hittar sätt att kunna få fler medlemmar. Detta har lett till att vi på förra styrelsemötet beslutade om en stram budget som tyvärr lett till att vi måste minska på våra personella resurser på kansliet. Så jag vill avsluta dessa rader med att tacka Anette Hessel för hennes arbete i Hjärnkraft. Annett har bland annat arbetat med läns och lokalföreningarna så vi måste hitta nya vägar att klara av Annetts arbetsuppgifter. Men som ni förstår kommer det naturligtvis märkas att en medarbetare försvinner.

Ett liv som räddas ska också levas!

Svensk funktionshinderpolitik – ett drömspel som bör kunna mätas

Regeringen måste med kraft deklarera att frågor om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättningar inte bör eftersträvas utan ska vara ett ovillkorligt krav som ska uppfyllas och kunna följas upp.

Vi menar att regeringens beslut om ett nytt uppfölningssystem för funktionshinderpolitiken inte är i linje med Världshälsorganisationens (WHO) och Världsbankens rapport som kom 2011.

Personer med fysiska, psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar exkluderas och diskrimineras på många olika sätt i samhället. Vi har läst om det och vi har sett det med egna ögon.

Varför är regeringen och de ansvariga för funktionshinderpolitiken i Sverige så försiktiga med att ställa ordentliga krav på mätbara effekter och att se resultatet av insatser för personer med funktionsnedsättningar i samhället? I december har regeringen fattat beslut om att ge Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) ett uppdrag att göra ett system som kan följa upp och mäta effekter av funktionshinderpolitiken. Inte en dag för tidigt menar vi. Detta skulle ha gjorts för länge sedan.

Levnadsvillkor för utsatta?

Handisam ska också arbeta tillsammans med Statistiska centralbyrån

för att kunna följa levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättningar över tid. Detta är också lovligt. Det saknas idag en hel del kunskap om levnadsvillkoren och det har

”Vad är meningen med politiken om man inte mäter effekterna av den? Det skriver Jörgen Lundälv, och Per-Olof Larsson.

under många år i Sverige inte funnits några sådana uppgifter. Vi vet att år 2010 hade utropats som ett tillgänglighetsår, då miljöer skulle vara tillgängliga för alla medborgare. Nu vet vi att så inte blev fallet. År 2017 ska en slutlig uppföljning av funktionshinderpolitiken redovisas av regeringen. Vad kommer att hända med tillgänglighets- och delaktighetsfrågorna under alla dessa år?

”Bör” – det svaga ordet

Varför är regeringen så försiktig med att formulera sig tydligt för den kommande uppföljningen av politiken? Arbetet med funktionshinder-

politiken måste bli mer tydligt och man skriver att olika insatser ”bör bli mer systematiska, konkreta och mätbara” (Regeringsbeslut 2011-12-15). Varför uttrycker man det inte som ett krav? I somras kom Världshälsorganisationen (WHO) och Världsbanken med rapporten Word Report on Disability. Där beskrivs inga drömmar eller önskningar. Där talas om lika värde för alla ur ett globalt perspektiv. Frågor om delaktighet och tillgänglighet ska inte vara några drömtillstånd utan genomföras.

Svensk funktionshinderspolitik får inte vara ett drömspel, utan måste föras med tydliga och ordentligt mätbara mål. Den måste helt enkelt följas upp för allas skull och kommer också att vara ett tydligt tecken på hur Sverige kommer att efterleva FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Vi har starka organisationer som företräder personer i med funktionshinder i Sverige. De kan och vill engagera sig i och för ett bättre samhälle och måste vara med i utvecklingen. Alla tjänar på att vi får ett bättre samhälle, inte bara de som behöver bättre tillgänglighet och delaktighet.

Jörgen Lundälv,

docent i socialt arbete, och

Per-Olof Larsson,

funktionshinderforskare,

Institutionen för socialt arbete,

Göteborgs universitet

Vart är samhället på väg?

Ju mänskligare de styrande dokumenten i vårt samhälle blir ju hårdare blir den verklighet som människor med funktionsnedsättning lever i. Gäller jämlikhet även för människor med funktionsnedsättning?

Sverige beskrivs ofta som ett mycket humant samhälle att leva i för de människor som har en funktionsnedsättning och Sverige var även ett av de länder som tidigt ratificerade FN:s konvention om rättigheter för människor med funktionsnedsättning.

Trots det känner jag och många med mig att klimatet i samhället har hårdnat.

Det verkar nästan som att ju mänskligare de styrande dokumenten i vårt samhälle blir ju hårdare blir den verklighet som människor med funktionsnedsättning lever i.

Regeringens strategi för funktionshinderspolitiken under 2011–2016

följer målen i den nationella handlingsplanen Från patient till medborgare (prop. 1999/2000:79) och i uppföljningen av den nationella handlingsplanen (skr. 2009/19:166) klargjorde regeringen att de mål och den inriktning som finns i den nationella handlingsplanen ska ligga fast.

I **STRATEGIN KAN** man också läsa att de nationella målen ständigt är aktuella, att de inte har någon borte tidsgräns och att en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet när det gäller levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättningar bland annat är FN:s konvention.

Målet med den nationella handlingsplanen är en samhällsgemenskap

som innebär att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning, i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhället och att det råder jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, män och kvinnor med funktionsnedsättning.

FÖR ATT UPPNÅ detta mål ska arbetet inriktas på att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället.

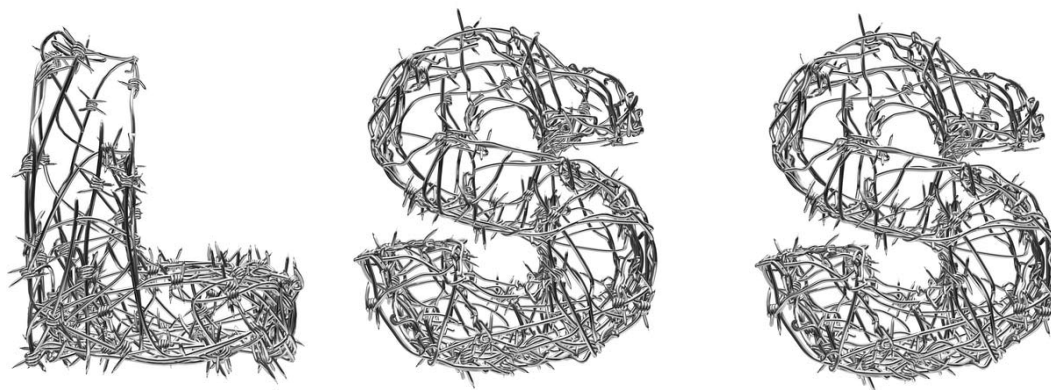
Vidare ska diskriminering förebyggas och bekämpas och det är också av största vikt att förutsättningar för självständighet och självbestämmande skapas. Både målet och inriktningen är nog så mänskliga, men hur återspeglas dessa ord i verkligheten?

Socialstyrelsens rapport "Alltjämt ojämnt" påvisar att det finns betydande skillnader i levnadsförhållanden mellan människor med funktionsnedsättning och befolkningen i stort.

Socialstyrelsen konstaterar "att det fortfarande föreligger ett gap mellan idé och verklighet, eller annorlunda uttryckt mellan de handikappolitiska

Sveriges regering, oktober 2010. Foto: Björn Dalin

målen och den vardag som personer med insatser från socialtjänsten lever i” (s.88).

Socialstyrelsens resultat visar att människor med funktionsnedsättning har sämre levnadsförhållanden än den övriga befolkningen.

De har en lägre utbildningsnivå, färre är gifta eller har barn, den personliga ekonomin är svagare, fritiden är mindre aktiv och det finns dessutom ett utanförskap på arbetsmarknaden.

Det enda undantaget är boendestandarden som är likvärdig med den övriga befolkningens.

EN VIKTIG LAG, vars intention är densamma som den nationella handlingsplanen är LSS-lagen (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) som började gälla redan år 1994. Denna lag är en rättighetslag och ett komplement till Socialtjänstlagen.

Målet med LSS är att den enskilde ska få möjlighet att leva som andra. Insatserna ska anpassas till individuella behov och stärka personens förmåga att leva ett självständigt liv.

Detta är nog så vackra ord och kommunerna är skyldiga att följa lagen, men hur fungerar det i verkligheten?

Enligt Socialstyrelsens tillsyn 2011 efterlevs inte alltid lagen och

det finns i flera avseenden allvarliga brister i stödet till människor med funktionsnedsättningar som har rätt till insatser enligt LSS.

DESSA BRISTER ÄR bland annat att handläggningen av sökta insatser enligt LSS tar alldeles för lång tid och Socialstyrelsen anser att handläggningen både är passiv och att den förhållas på olika sätt.

Kommunerna får kritik för att den enskilde inte är delaktig i upprättandet av genomförandeplanerna.

En annan kritik är att antalet boende i gruppbostäderna ofta är för många, i vissa fall upp till tolv boende trots att Socialstyrelsens rekommendation är tre till fem boende per gruppbostad.

ÄVEN UTBUDET AV fritidsaktiviteter och annan stimulans får kritik då den anses torftig och här fäster Socialstyrelsen uppmärksamheten på att ”Det sker en anpassning till kollektiva lösningar och verksamhetens organisation snarare än till enskildas individuella behov” (s.12).

Att ha en funktionsnedsättning i dagens samhälle är med andra ord inte det lättaste. Trots att många människor med funktionsnedsättningar har rätt till insatser enligt LSS får inte alla de insatser som de har rätt till. Den 25 november kunde

man i Expressen läsa om 23-årige Robin som har en hjärnskada och behov av en lägenhet i gruppbostad. Kommunen kunde inte erbjuda något lämpligt boende. När situationen blev akut överlät Robins mamma sitt hyreskontrakt och flyttade, varpå kommunen beviljade avlösarservice i hemmet 110 timmar i veckan i väntan på en lämplig gruppbostad.

KOMMUNEN HAR ÄNNU ej lyckats få fram ett lämpligt boende och förra året drog kommunen med bara några dagars varsel in de beviljade timmarna. De ansåg att Robin skulle flytta till ett korttidsboende i väntan på en lämplig bostad. Detta ville inte Robin och för tillfället bor han hos sin bror i väntan på den gruppbostad han enligt lag har rätt till.

MAN KAN JU fråga sig hur detta beslut följer intentionen i den nationella handlingsplanen och LSS-lagen. Tyvärr är detta verkligheten för många människor med funktionsnedsättning trots att de enligt de dokument som är styrande i Sverige har rätt att få sina behov tillgodosedda.

Lena Talman

Ordförande i Hjärnskadeförbundet
Hjärnkraft i Södermanlands län

- Björn har gjort framsteg hela hösten. Mycket beroende på att vi har bytt till en skola där det finns specialpedagogisk insikt. Det märks skillnad, säger Åsa Jansson.

Fortsätter att återhämta sig

- tränar 3-4 gånger i veckan

Sex år efter hjärnoperationen fortsätter Björn Bengtsson att göra framsteg. Det är egentligen först nu, efter en fotoperation, som rehabiliteringen har börjat ge resultat.

– Nu går det bara framåt, säger han.

Genom köksfönstret ser jag två killar komma in på tomt. De ser ut som vilka tonåringar som helst. Det är Björn Bengtsson och hans personlige assistent Oskar Sjöberg.

Björn Bengtsson som idag är 17 år diagnostiserades med en hjärntumör (kraniofaryngiom) när han var tio år. Då hade familjen länge

sökt läkare för många olika diffusa symtom som torr hud, torra fötter, huvudvärk, allergier, synpåverkan, viktuppgång, balanssvårigheter. När Björn sedan fick kraftig huvudvärk och började kräkas på morgonen var det ett tydligt tecken på att något allvarligt hade drabbat honom. Läkaren skickade honom efter noggrann undersökning direkt till Akademiska sjukhuset i Uppsala där han blev kvar för observation. Till slut ville en lä-

kare göra en ordentlig genomlysning och vid skiktröntgen hittades en tumör invid hypofysen.

Han fyllde 11 år den 17 september 2005 och strax därefter opererade hjärnkirurgerna tumören.

– En operation som tog tretton långa timmar, timmar som kändes som de längsta och tyngsta i våra liv. Vi tände lyktor och ljus överallt ute och inne, jag tror att hela kvaretet deltog med oss i denna stund och många, många andra människor, trots att det var så svårt och så jobbigt kändes det i alla fall som timmar av stark gemenskap och som präglades av kärlek och sammanhållning. Viktigt att komma ihåg, berättar Åsa Jansson.

Jag har varit med om en sak som påverkade mig men jag är samma person även om jag inte gör samma saker”, berättar Björn Bengtsson.

– Det var skönt. Efter operationen kunde jag få ut mina känslor, kunde gråta och skratta, berättar Björn Bengtsson och fortsätter: Jag hade nog burit mycket inom mig länge och inte visat hur jag kände innerst inne, ville inte vara till besvär, inte gråta. Jag jobbar fortfarande med att jag är bra och att jag får vara ledsen.

Innan han blev sjuk var han en av de bästa i klassen.

– Ibland har jag svårt att inse att det var då. Jag har varit med om en sak som påverkade mig men jag är samma person även om jag inte gör samma saker.

Björn hade otur och drabbades av många komplikationer. Som en följd av operationen fick han bland annat en hjärnblödning. Han låg på Akademiska sjukhuset i Uppsala under sex månader och den långa tiden i sjukhussängen gjorde att fötterna fick en felställning. I våras, förra året, opererades fötterna och efter drygt sex veckor med gips kunde han börja lära sig gå. Idag går han nästan helt obehindrat.

Förra året hade de tur och träffade ”rätt” person – en engagerad sjukgymnast som arbetade stödjande och

rådgivande med rehabiliteringen. Plötsligt vände det. Björn fick ett nytt liv.

– Vi gnäller inte över småsaker. Vi är nog ganska tacksamma egentligen. Vi har lärt oss mycket om livet efter Björns skada. Det blir en naturlig följd att vara glad över livet som det är och ha en större acceptans för det som kommer i ens väg. Fast man är väl ingen övermänniska, det är viktigt att tillåta sig att känna och att vara snäll mot sig själv, säger Åsa Jansson som är förskolelärare och planerar att starta en förskola med utomhuspedagogik och särskild inriktning mot motorisk träning för att ge särskilt stöd till barns rörelseutveckling.

Tack vare fotoperationen kunde Björn börja träna igen. Först tränades balansen. Han berättar om glädjen när han vågade släppa väggen och till slut klarade att stå på balansbrädan ”hur länge som helst”. Idag tränar han 3–4 gånger i veckan på gym och är ute med lilla sexmånaders valpen Surf eller busar med sina syskon.

– Det är så otroligt viktigt med rörelse. Jag kan rekommendera alla att börja träna. Ta ett steg i taget. Särskilt bra är korsvisa rörelser.

Det här tillsammans med att han började i en ny skola med specialpedagogisk inriktning ledde till att Björn nu gör märkbara framsteg.

– Nu går det bara framåt, säger han.

Livet har blivit enklare på flera sätt. Skolan är anpassad till honom. De har bland annat tagit bort läxor vilket gör att han fått tid till vila och återhämtning när han kommer hem.

– Det märks att det sker en bear-

Promenad med Surf, 6 månader.

Namn: Björn Bengtsson

Ålder: 17 år.

Bor: Uppsala.

Gillar: Skriva dikter, rita och teckna.

Ogillar: ”Tycker inte om när jag blir tagen för givet”.

Fritid: Musik, har trummor och keyboard, nu ska jag lära mig att spela också.

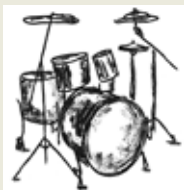

Bild: Dreamstime

5 snabba frågor till Björn:

1. Vad skulle du gjort annorlunda med facit i hand?

Kanske jag tidigare skulle ha lagt ner mer tid på träningen.

2. Hur upplever du din situation idag?

Bra, det går bara framåt

3. Får du det stöd du behöver i skolan?

Ja, i skolan får jag det nu.

4. Ser du dina egna framsteg?

Ja (framför allt när mamma hjälper till att minnas).

5. Har du något mål med din rehabilitering?

Jag vill bygga upp ett mera socialt liv, kanske börja inom handikappidrotten. Är med i Unga synskadade inom SRF och ska kanske vara med i scouterna igen.

Björn kollar mobilen på väg ut med Surf och Oskar Sjöberg.

betning av allt som har skett under dagen. Björn behöver tiden hemma till vila och utan krav, berättar mamma Åsa Jansson. Det är viktigt att pedagogerna har rätt kompetens, är professionella och att barnet ges de rätta förutsättningarna att utvecklas i sin egen takt, efter sin individuella förmåga.

För att vara tonåring ägnar Björn relativt lite tid åt datorn. Han har en dator med talsyntes och spelar väl dataspel någon gång då och då. Men han har inget direkt favoritspel, möjligen Diablo, då.

– Det finns så otroligt lite dataspel för synskadade, berättar Oskar Sjöberg.

I Björns fall har de ännu inte lyckats ringa in alla områden som påverkats. Minnet är tydligt påverkat och han har ibland svårt att hitta rätt ord. Synnerven skadades och synen är rejält nedsatt. Han blir lätt trött. Samtidigt är han väldigt verbal och har ett rikt ordförråd. Han tycker om att vända och vrida på ord och konstruera oväntade ordlekar.

Hemma märks det att han gör framsteg genom att det är bättre ord-

ning på rummet och att han numera har bättre koll på vad han ska ha med sig när han ska iväg till skolan eller till träningen.

Själv berättar han inte så mycket om tiden på sjukhuset men mamma Åsa är kritisk till en del under sjukhustiden bland annat maten och miljön.

– Maten på sjukhuset är inte precis läkande, och miljön känns allt annat än uppiggande. Där finns mycket att önska, jag tänkte flera gånger att man borde göra ett projekt för att förbättra eftervården och jobba mycket mer med läkande miljöer för barn och deras familjer. Jag tror att man kan göra väldigt mycket med enkla medel – färg inte minst.

Personalbristen gjorde att Åsa Jansson fick göra väldigt mycket själv och blev halv om halvt medräknad som personal.

– Någon natt önskade jag så hett att det skulle finnas nattpersonal för jag måste få åka hem och sova. Efter att ha bett om det fick jag åka hem för att sova någon natt men utan farmor och övriga i våra familjer hade det aldrig gått. Farmor ställde upp väldigt mycket på nätter inte minst.

– Samtidigt tycker jag att vi har världens bästa sjukvård. Vi har mycket att vara stolta över också och möjligheter att utveckla. Kompetens finns den behöver bara mer understödjande åtgärder.

Efter sex månader fick Björn komma hem igen.

– Jag var så lycklig att jag grät. Tänk att man kan vara så glad, minns han med glittrande ögon.

Sedan började rehabiliteringen. Genom åren har de fyllt i otaliga vårdplaner som alla spruckit av olika skäl. Först fanns rehab i en fantastiskt mysig miljö men sedan efter det att Björns första habilitering var avslutad, vid återbesök hade den fantastiska miljön krympt till en källarlokal som inte var inspirerande.

– Där fanns inget utrymme för rörelse. Det är konstigt att bedriva rehabilitering där det inte finns ett riktigt välutrustat gym. Vi tänker inte på helheten när det gäller läkning. Rehabiliteringen var ganska dålig. Läkarna är duktiga med kniven men stödet efteråt är sämre. Som förälder känner man sig så utelämnad.

Text & foto:
Kerstin Orsén

Vad frågar föräldrarna efter?

– Det föräldrarna kämpar med är att barnen ska hänga med. Där får vi hjälpa till att minska föräldrarnas förväntningar, säger Elisabet Skalin på Hjärnkrafts ordförandekonferens.

Neuropsykologen i Mobila rehabiliteringsteamet på Astrid Lindgrens Barnsjukhus arbetar med barn och unga från 7 och upp till 18 år. De utreds ungefär ett år efter det att skada eller sjukdom orsakat en lätt till måttlig hjärnskada. I teamet ingår barnneurolog, neuropsykolog, specialpedagog, kurator och sekreterare.

Cirka hälften av alla patienter hos Mobila teamet har skadats efter en hjärntumör.

Barnen har ofta svårigheter att planera, komma igång med aktiviteter, klara skolarbetet, vara i grupp och de störs av ljud.

– Ibland kan små åtgärder få stor betydelse till exempel längre tid vid provskrivningar, att få ta pauser eller anpassa skoldagen och kanske få ett extra skolår, berättar Elisabet Skalin, kurator vid Mobila rehabteamet.

Annat som föräldrar till barn som förvärvat en hjärnskada efterfrågar är:

- Läxhjälp.
- Mentorskap – hur man gör i olika sammanhang ute i samhället för att inte bara föräldern ska hjälpa till.
- Ungdomskväll med tillfälle att utbyta erfarenheter med andra.
- Läger.
- Information för och om barn/tonåringar med hjärnskador.
- Samtalsforum.

Barn som fått en hjärnskada riskerar ofta att hamna i ett utanförskap där vänner sviker och det kan kännas omöjligt att delta i aktiviteter som tidigare var naturliga och självklara. Ju äldre barnet är desto svårare blir det.

– Utanförskapet blir mer påtagligt för tonåringar som kan uppleva att de inte vill vara annorlunda än klasskamraterna. Här är det viktigt med öppenhet – till exempel att förklara

Elisabet Skalin är kurator vid Mobila rehabteamet.

varför eleven får vissa favörer, säger Elisabet Skalin.

Efter utredningen görs uppföljningar där man analyserar styrkor och svagheter hos barnen eller ungdomarna. Komplexiteten och variationen i symptom kräver individuella rehabiliteringsplaner.

– Ibland fungerar det och ibland inte. Då gör vi nya utredningar om varför det inte har fungerat, avslutar Elisabet Skalin.

Kerstin Orsén

ANNONS

Arbetsinriktad daglig verksamhet för personer med förvärvade hjärnskador.

För mer information ring 08-580 813 40 eller läs på www.misa.se

<<< Större delen av sitt yrkesverksamma liv har psykologen Margaretha Kihlgren fokuserat på barn med inlärnings- eller koncentrationssvårigheter som beror på en förvärvad hjärnskada. Barnen har ofta råkat ut för en olycka; kanske halkat mot ett glasbord, varit med om en ridolycka eller sjukdom.

Barnrehabilitering:

Olika behov i olika åldrar

– Förvärvade hjärnskador visar sig på andra sätt än medfödda. Unga utvecklas ofta ojämnt, behåller vissa förmågor men tappar andra. Det gör problemen svåra att upptäcka, berättar Margareta Kihlgren vid Hjärnkrafts ordförandekonferens i oktober 2011.

En svårighet är att barn och ungdomar med förvärvade hjärnskador inte alltid passar in i någon av vårdens traditionella grupper. Om de till exempel inte har motoriska problem har de inte haft någon plats på barnhabiliteringen. Vårdorganisationen är inte anpassad för att ta sig an barnens speciella kognitiva svårigheter.

Vad innebär rehabilitering av barn?

Margaretha Kihlgren definierar rehabilitering som att ”hjälpa barn att bli så kompetenta som möjligt”.

Rehabiliteringsinsatserna kan delas in i tre faser:

1. Bidra till bra självkännet.

Det kan vara svårt att förstå för familj och andra närstående att funktionsnedsättningen kan vara livslång.

Hon möter ofta reaktionen: ”det ska väl bli bättre”. Förväntningarna är stora på att barnet snabbt ska komma tillbaka och det kan leda till frustration i familjerna då det inte händer något eller det inte händer något tillräckligt snabbt.

2. Stötta familjerna i att komma tillbaka till en för alla fungerande livsstil.

Ge stöd till familjer som ofta inte gillar tanken på att det kanske inte kan bli riktigt som det var förut, före olyckan eller sjukdomen. Samtidigt finns det gott stöd i forskningen att familjen är oerhört viktig för rehabiliteringens resultat.

3. Livet omkring

Slutligen handlar det om att se helhetsperspektivet och samordna alla resurser, berörda instanser, nätverk, skola.

I den tredje fasen ska det finnas ett bredare synsätt än i återuppbyggnadsfasen.

En kontroversiell fråga är hur man kan förverkliga målen för rehabiliteringen.

– Hur många kan alla funktioner i mobilen? För hjärnskadade gäller det inte bara mobiltelefonen – det finns ett antal hjälpmedel som de skulle behöva träna upp sig i att använda. Många hjälpmedel som skrivits ut samlar damm i ett hörn.

Tid och pengar saknas för att ge det stöd som behövs.

– Det är viktigt att förmedla till barn vad som är bra nog. Att stötta och se de framsteg som görs. Det är vanligare att föräldrarna är för krävande och driver sina barn för hårt. Även barnen behöver tid för återhämtning. Samtidigt kan den medicinska personalen ibland ge en alltför negativ framtidstro.

Skapa debatt!

Margareta Kihlgren efterlyser en större debatt kring barns behov av rehabilitering efter en förvärvad hjärnskada.

– Det handlar om att flagga upp behovet, inventera hur behovet ser ut och få hjälp att driva frågan av läkare, sprida goda exempel, samverka med skolverket och brukarorganisationer. Det är viktigt att visa att det finns hjälp och att det går att göra insatser för de här barnen, avslutar Margareta Kihlgren.

Text och foto:
Kerstin Orsén

Inför Assistansaktionen den 5 maj

Utan assistans stannnar livet!

Den 5 maj planeras det för en stor, landsomfattande aktion mot nedskärningarna i den personliga assistansen under parollen **"Utan assistans stannnar livet"**.

Själva huvudtillställningen kommer att genomföras i Stockholms city den 5 maj. Programmet är ännu inte fastlagt men information kommer att finnas på vår webbplats. Det vi vill är att visa betydelsen av den personliga assistansen genom olika arrangemang, musik och tal.

För att ge alla som vill en möjlighet att agera i den viktiga assistansfrågan finns det ett kompletterande upplägg. Vi kallar det "freeze"-aktioner. Idén bygger på att alla som har en kamera eller mobil ska kunna göra sin egen aktion.

Under parollen **"Utan assistans stannnar livet"** tänker vi oss en mängd situationer där vi som är assistansanvändare stannar upp – freeze – mitt i händelsen och filmar detta. Det kan vara hemma i köket, på arbetet eller i den dagliga verksamheten eller ute på stan. När du stannat upp i låt säga 10 – 15 sekunder så avslutar du med att antingen säga eller ropa **"Utan assistans stannnar livet!"** eller så håller du upp ett plakat med samma text. Du kan naturligtvis också fotografera. Om du inte har möjlighet att själv filma eller fotografera kan du kanske locka lokala medier till er aktion. Kanske arrangerar ni den som ett samarbete inom funktionshinder rörelsen eller så är ni ett gäng som känner varandra.

Det kommer att finnas en webbsida till vilken filmerna länkas, som ni kan lägga upp på You Tube.

Detta är en aktion som arrangeras av "Assistansanvändarna" – en grupp representanter för funktionshinder och brukarorganisationerna DHR, NHR, RTP, RBU, Hjärnkraft, HSO, IfA, STIL OCH JAG. Vi vill inte att aktionen ska ges något kommersiellt budskap varför det inte är tillåtet att göra reklam för enskilda assistansordnare under träffar och aktiviteter. Vi kommer inte att länka från websidan till freeze-aktioner som gör reklam av ovan nämnda slag.

Så vår uppmaning är – börja redan nu att planera inför den 5 maj. Låt tusen blommor blomma!

**UTAN ASSISTANS
STANNAR LIVET.**

Sommarvecka för barn och familjer!

Tid: Måndag 9 juli - fredag 13 juli, 2012

Plats: Dalheimers Hus, Slottsskogsgatan 12, Göteborg

Ålder: Barn med förvärvad hjärnskada
6 – 16 år.

Veckan vänder sig till hela familjen, barn med förvärvad hjärnskada, syskon, föräldrar samt personliga assistenter om de behövs. För att kunna delta måste man vara medlem.

Under veckan erbjuds utbildning och samtalsgrupp. Fritidsledare tar hand om barnens aktiviteter medan föräldrarna är upptagna av utbildning. Vi planerar också en dag på Liseberg samt ytterligare en utflykt.

Eftersom vi inte fått besked från de olika fonder som vi söker, kan vi i dagsläget inte ge ett exakt pris. Men om du anmäler ditt intresse så kommer vi att skicka ut mera information så snart vi vet vad kostnaden kommer att bli.

Vi vill ha din intresseanmälan senast
den 31 mars 2012.

För ytterligare information om Dalheimers Hus, se
www.goteborg.se/wps/portal/dalheimershush

Är du intresserad kontakta:

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft
Telefon: 08-447 45 30
E-post: info@hjarnkraft.nu

Att vara uppmärksam på flera saker samtidigt som att skriva av från tavlan handlar om en långsam processhastighet, man hinner inte med. Foto: Dreamstime.

Skolan är viktig för ungas rehabilitering

Vid ordförandekonferensen medverkade Cristina Eklund, specialpedagog, för att utifrån sin långa erfarenhet beskriva hur det kan bli när ett barn/ungdom får en förvärvad hjärnskada. Mycket kom att kretsa kring skolan eftersom det är Cristinas arbetsområde och för att det är barn/ungdomars vardag.

Som specialpedagog är Cristina Eklund en del i ett team med många olika yrkesgrupper. Deras uppgift är att tillsammans lägga ett pussel och se till helheten för den unge.

Skolans kunskaper om rehabilitering är ofta mycket begränsade, vilket är naturligt eftersom de flesta lärare aldrig möter någon elev med förvärvad hjärnskada. Det finns ingen konkret utbildning inom området och det är svårt att riktigt inse hur lång

tid en rehabilitering tar. Trots det är skolan och skolans insatser en viktig del i den unges rehabilitering.

Många gånger stöter hon på frågan om barnet ska återgå till sin gamla klass.

– Min erfarenhet är att det oftast är möjligt att återgå till sin miljö. Det är så mycket annat som hänt att tryggheten i det vanliga bör prioriteras. I vissa fall kanske man kan få gå i en liten grupp eller kan få en anpassad studiegång. För vissa elever är det förstås inte möjligt.

– Ett fåtal av ”mina” elever hamnar på särskola, säger hon.

Vissa svårigheter visar sig ibland många år efter insjuknandet, och behoven förändras också över tid. Därför är kontinuerliga uppföljningar mycket viktiga!

Uppmärksamhetsproblem är vanliga, man drömmer sig bort, tappar fokus på sin uppgift eller blir störd av det som händer runt omkring. Att vara uppmärksam på flera saker samtidigt som att skriva av från tavlan handlar också om en långsam processhastighet, man hinner inte med. Att behålla uppmärksamheten långa stunder kan vara omöjligt.

Det finns en risk att eleven kan bli uppfattad som seg eller konstig. Man tänker långsam, berättar och tar in information långsamt. Det kan också vara så att man tar in information snabbt men får sedan inte ut det man vill säga. Man kommer efter i skolarbetet och hinner inte med i kompisars snack – det skapar konflikter.

Det är oerhört viktigt att en lång-

sam processhastighet inte förväxlas med kunskapsnivå, lathet eller andra svårigheter. Därför är det så viktigt att kunskapen om konsekvenser av en hjärnskada når ut till berörda i skolan.

Det är viktigt att skolan får information om hur man kan stötta på ett bra sätt. Barnet måste få god tid på sig, förståelse för sin situation, konkreta tips och alternativ och ibland visuella stöd eller andra hjälpmedel.

Ett råd till alla berörda är att våga fråga och prata runt situationen. Skolpersonal kan få information från till exempel:

- sjuksköterskor/psykologer,
- sjukhuslärare,
- rehab-team, habilitering
- och inte minst föräldrarna.

Några konkreta tips som Cristina lämnar; utse en kontaktperson på skolan, boka in kontinuerliga uppföljningsmöten, utvärdera och förändra efter behov, hjälp barnet med planering och beslut, stäm av tider – platser – överenskommelser och skapa rutiner. Här kan det krävas en ganska

Cristina Eklund är specialpedagog vid Folke Bernadotte hemmet i Uppsala. Hon har också författat de läromaterial som Hjärnkraft säljer: ”Att Samtala med syskon och kamrater” samt ”Att se dina framsteg”.

fyrkantig tillvaro, ta en sak i taget och hjälp till att sortera i all information, lämna den egna information skriftligt. Bekräfta att ni ser eleven och glöm inte bort vad som ligger bakom svårigheterna. Kom också ihåg att informera klasskamrater om varför eleven har dessa svårigheter.

Marie-Jeanette Bergvall

Alla har rätt att lära på egna villkor

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga, ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning.

En viktig del i deras arbete är att de ger specialpedagogiskt stöd till personal inom skolor som står under statlig tillsyn. De erbjuder rådgivning både kring enskild elev och elevgrupper och informerar om tillgång till anpassade läromedel.

SPSM har också i uppdrag att anordna och medverka i kompetensutveckling, sprida information till skol-

huvudmän och föräldrar och medverka till specialpedagogisk utvecklingsverksamhet.

SPSMs rådgivning till den enskilda skolan är kostnadsfri. Det är skolan som kan begära rådgivningen. Som förälder kan man tipsa skolan om denna möjlighet.

Hjärnkraft har under flera år arbetat med att utveckla kontakterna med SPSM. Karin Karlsson är den i förbundsstyrelsen som ansvarar för skolfrågor. Hon är suppleant i Skolinspektionens samrådsgrupp och har tillsammans med kansliet också mycket kontakter med SPSM.

Marie-Jeanette Bergvall

Alla barns rättigheter - barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Barnkonventionen syftar till att ge barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- alla barns lika värde och rättigheter
- att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet
- varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling
- barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne

Barnkonventionen i SoL och LSS

Barnperspektivet i Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS och socialtjänstlagen, SoL innebär bl a:

- Att barn alltid ska få säga sin mening till en handläggare vid en ansökan om insats. Handläggare ska själva ta initiativ till det och ha kunskap i

att tala med barn (exempelvis kunna olika kommunikationsmetoder)

- Att handläggare alltid är skyldiga att skriva ner och ta ställning till vad barnet säger eller önskar
- Att alltid se till barnets bästa när en insats söks eller följs upp för att barnet ska få utvecklas i sin takt och utifrån sina förutsättningar
- När en genomförandeplan görs i en verksamhet som är en LSS-insats ska även barnets vilja skrivas in i genomförandeplanen.
- Handläggare och verksamhetspersonal är skyldiga att fråga och ta ställning till barns åsikter och önskningar om stödet när var och hur det ska utföras.
- Förälder som är vårdnadshavare har rätt att neka att barnet får framföra sina åsikter eller önskningar. Det ska dokumenteras i akten av handläggare eller verksamhetspersonal.

Barnperspektivet är underordnad i förhållande till vårdnadshavares ju-

ridiska ställning som företrädare för barnet. Barnperspektivet innebär inte att det kan ta över rätten till insats.

Självständighetsutveckling

Det är så många som har åsikter, vill bestämma, ge synpunkter eller ger expertråd på hur barn med funktionshinder ska leva, välja eller göra. Jag tror det till största delen beror på välvilja och omtanke från föräldrar och syskon eller andra vuxna. Men i längden blir det inte bra för barnet. För att bli självständiga måste vi själva få välja och lära oss att ta konsekvenserna för valet. Det behöver inte vara stora val men var och en måste få välja för att uppleva att man kan det och kan känna sig självständig. Annars lär sig barnet att bli passiv, inte ta för sig och att andra vet bäst. Det här brukar vi kalla för inlärdd hjälplöshet att man inte får lära sig att bestämma eller själv ta ställning till olika alternativ.

Bestämma själv tidigt i livet

Val för barn är allt från att välja yoghurt eller fil till maten, kaviar eller ost på smörgåsen, att vara ute eller inne, leka med pussel eller tågbanor till mer omfattande val. Det kan vara att välja om man vill vara hemma eller åka på korttids eller om var man vill praktisera eller vart man vill åka på

sin första självständiga resa. Får man välja från början lär man sig orsak och verkan och att man kan påverka sitt och andras liv. Blir barn lyssnade på och får möjlighet att få gehör för sina åsikter kommer de att bli självständigare som vuxna. Barnet känner att det går att vara självständig och litat därför mer på sig själv. Det ger ett lugn och en trygghet kring sin person. Man vet vem man är, vad man själv vill och vad man strävar efter. Man får helt enkelt leva sitt liv så tidigt som möjligt.

Att uppmana någon till att välja ökar också förmågan till det sociala samspelet genom frågor och svar i ett samtal. Det behöver inte vara ett språkligt samtal utan kan lika gärna ske med alternativ kommunikation. Det kan vara ögonkontakt, pictogrambilder, bliss, teckenspråk eller personliga tecken. Får barnet komma

till tals från början i små sammanhang blir det lättare och naturligare att ta för sig senare i större sammanhang. Då säger man nej till assistenten att man inte vill ha vaniljglass utan jordgubbsglass istället eller att man vill gå till parken istället för till affärer. Man låter sig inte ledas och bestämmas över i skolan eller på korttid utan talar om själv vad man vill. Lite besvärligare för personal eller föräldrar ibland men man blir mer vuxen och tar för sig på ett moget sätt.

Vet man tidigt sitt värde, sina rättigheter och hur man ska behandlas respektfullt kan det också förhindra eller förebygga att övergrepp eller kränkningar sker.

Alla myndigheter och verksamheter ska sträva efter att alltid se till barns bästa i förhållande till andra intressen eller kostnader. Det innebär bl.a. att behöver barn en särskild kompetens

hos personal för att kunna utvecklas eller visst personalstöd för att känna sig trygg ska barnet få rätt att få det.

Till barns bästa hör också att få vara med tillsammans med andra barn eller som det står i LSS och SoL att få vara delaktiga i samhället och leva som andra. Det kan konkret innebära att assistansen utformas efter barnets önskemål om vad det vill göra och att arbetsmiljön eller arbetstider får anpassas efter det. Det kan också handla om att LSS-stödet anpassas så att ett barn eller ungdom får gå i en skola som har mer kompetens om den enskildes funktionshinder.

Christina Amundberg
förste vice ordförande

Annons:

Nu finns BOSSE i hela Sverige!

BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter erbjuder kvalificerat råd och stöd till personer som har en funktionsnedsättning, är mellan 16-65 år och bor i Stockholms län. Genom ett nytt projekt, BOSSE På Nätet, kan nu BOSSE via Internet erbjuda motsvarande råd och stöd till personer som bor i andra delar av Sverige.

För dig som har personlig assistans erbjuder vi skraddarsydd utbildningar för dig och dina assistenter. Utbildningen finansierar du via din assistansersättning.

Besök vår hemsida eller kontakta oss så berättar vi mer.
Välkommen att boka en träff som passar dig!

Telefon: 08-544 88 660
E-post: bosse@bosse-kunskapscenter.se

www.bosse-kunskapscenter.se

Kognitiv medicin, en välkommen lärobok

Författare (redaktörer för boken) är professor Lars-Olof Wahlund, Karolinska Institutet, docent Christer Nilsson, Lunds Universitet och professor Anders Wallin, Göteborgs Universitet. I boken har de samlat bidrag från ett 40-tal specialister inom ämnet

Boken vänder sig främst till läkare och psykologer men kan läsas av andra med intresse inom ämnet. Den greppar över ett vitt fält; allt ifrån medfödda kognitiva funktionshinder till stress-tillstånd, demenssjukdomar och traumatiska hjärnskador. Allt ifrån utredning, diagnostik till terapi och omvårdnad berörs.

Detta är inte en bok, som med sina nästan 450 sidor, du eller jag sätter oss ner och läser från pärm till pärm, men det kan vara bra att veta att den finns och du kan tipsa personer inom vård och omsorg om den. Den kan verkligen fungera som en uppslagsbok.

Det är viktigt att kognitiva funktionshinder nu beskrivs i en samlande lärobok. Författarna säger i sitt förord att den målsättning som EU

har för rehabilitering eller habilitering av personer som drabbats av kognitiva funktionshinder inte uppfylls, utan att det finns stora skillnader mellan hur man prioriterar att

komma till rätta med problem som drabbar den fysiska hälsan och problem som är kognitiva. Detta trots att man sett i en aktuell hälsoekonomisk studie från låg- och medelinkomstländer i världen att kognitiva nedsättningar svarar för upp emot hälften av allt sjukdomsgenererat handikapp.

Meta Wiborgh

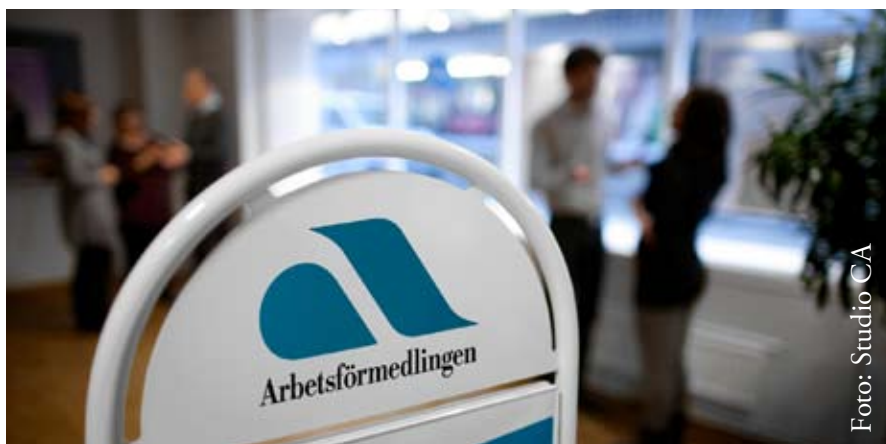

Foto: Studio CA

Unga funktionshindrade har egen arbetsförmedling

Arbetsförmedlingen i Globen Unga funktionshindrade jobbar med ungdomar och arbetsplatser i hela Stockholms län. Ca 1100 ungdomar är inskrivna varav ungefär en tredjedel vardera har arbete, praktik eller går i någon form av förberedelseaktivitet.

Målgruppen är unga personer upp till 30 år med aktivitetsersättning från Försäkringskassan och arbetslösa upp till 25 år (30år) med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Unga kan remitteras till denna särskilda arbetsförmedling via en myndighet eller hemkommun. Det medicinska underlaget ska vara utrett och klart vid första besöket. Handläggaren kartlägger vad personen vill arbeta med och vilka möjligheter personen har för att arbeta. Många gånger början man

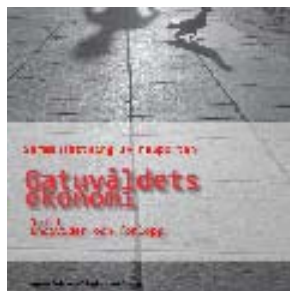
med en praktikperiod som i bästa fall kan övergå till ett arbete med lönebidrag, vilket innebär att staten betalar en del av lönen till arbetsgivaren (mot att arbetsgivaren anpassar arbetet för personen).

- Det är oftast lättast att hitta platser hos små eller mindre egenföretagare. Viktigt är att praktikplatsen omfattas av kollektivavtal eller motsvarande villkor då det gäller till exempel lön, försäkringar och arbetsmiljö, berättar Helena Eriksson som arbetat i elva år som handläggare.

Ifall den arbetssökande har behov av individuellt stöd på sin arbetsplats kan en Sius-konsulent vara med för att vara "övergångsvägledare".

För mer info gå in på: www.ams.se/inga-funktionshindrade eller ring 08 600 71 50.

Annett Hessel

Gatuvåldets ekonomi

Rapporten "Gatuvåldets ekonomi – individer och förlopp" finns att ladda ner kostnadsfritt från www.hjarnkraft.se.

En tryckt sammanfattning kan beställas till självkostnadspris 20 kr på www.hjarnkraft.se (i webbshopen).

Positiv medverkan på toleransdag i Örebro!

Akta Huvudets medverkan i en unik toleransdag inom satsningen "Tolerant Framtid Örebro" är genomförd och gav en minnesvärd och positiv upplevelse!

Syftet med dagen var att framföra ett tydligt budskap för en mer tolerant framtid inför samtliga av Örebro kommuns cirka 3000 högstadies elever, som på grund av det stora antalet var uppdelade på två pass.

Medverkande från Akta Huvudet var Deniz Lindgren och David Weiss som tillsammans med föreläsaren Tommy Deogan fick publiken både påverkad och engagerad. Till deras hjälp fanns också den referensgrupp, bestående av två elever från respektive skola och de två spelarna från Örebro SK:s a-lag, Magnus Wikström och Ahmed Yasin, med vilka man bedrivit ett mycket givande förarbete. Föreläsning om attityder och våld, filmvisning, paneldiskussion och löften inför framtiden stod på programmet. Ett unisont utrop av budskapet "Fuck våld" från alla elever på plats avslutade dagens båda pass.

Responsen och atmosfären som skapades av både närvarande elever och lärare var mycket positiv och från Akta Huvudets sida finns både ett hopp och en tro att de flesta efter denna dag fått med sig en extra tanke kring våldets effekter och vikten av att med utgångspunkt i sig själva bidra till att skapa ett mer tolerant samhälle. Ett särskilt tack riktas till Örebro kommun och Örebro Sportklubb med VD Jan Karlsson i spetsen för initiativet till och samarbetet kring denna dag.

Jakob Uddeholt
Tommy Deogan

Annonser:

Dagverksamhet

Individanpassat boende

Personal på plats dygnet runt

Nybyggt - invigs oktober 2012

Telefon: 0706 - 820 661

E-post: info@villalyckebo.se

Hemsida: www.villalyckebo.se

Carolina Lindgren drabbades av en förvärvad hjärnskada för ett antal år sedan. Trots sin skada har hon kommit tillbaka till arbetslivet.

"Jag försöker tänka positivt"

- Carolina Lindgren berättar om vägen tillbaka till arbete

För tre år sedan drabbades Carolina Lindgren av en förvärvad hjärnskada. Vägen tillbaka efter skadan var lång. Idag arbetar hon halvtid på en handikappförening i Örebro. – Det känns bra, säger hon.

En kväll under 2002 märkte Carolina Lindgren att något inte stod rätt till. Hon blev stel i nacken, fick ont i huvudet och kräktes. Då förstod hon att något var fel och åkte själv till sjukhus.

Där konstaterade läkarna att hon fått hjärnhinneinflammation.

– En månad låg jag på sjukhus.

Det var en lång rehabiliteringsprocess, berättar Carolina Lindgren.

Efter rehabiliteringen på Universitetssjukhuset i Örebro återvände hon till jobbet. Vid denna tidpunkt arbetade Carolina Lindgren som hovmästare på en lokal krog i Örebro.

– Jag började successivt jobba igen. Eftersom hovmästartjänsten bara var 80 procent märkte jag inte så mycket av några biverkningar.

Drabbades av hjärninflammation

Drygt sex år senare drabbades hon åter av sjukdom, hjärninflammation. Carolina Lindgren fick ett epilepsianfall, varpå hon svimmande. Hennes då 6-årige son ringde till larmcentralen och hon åkte ambulans akut till sjukhus.

Så småningom började hon sin rehabilitering på Rehabmedicinska kliniken på Universitetssjukhuset. Där konstaterade man att Carolina Lindgren drabbats av en hjärnskada, till följd av hjärninflammationen. Det tog lång tid för henne att acceptera sin skada.

Men på Rehabmedicinska klinken fick hon bra stöd.

– Man känner sig som vanligt, men på Rehabmedicin förklarade de för mig hur viktigt det är ta det lugnt då man drabbats av en hjärnskada.

”Kändes hopplöst”

Vid två ytterligare tillfällen drabbades hon åter av sjukdom. 2008 och 2010 fick hon tarmcancer. Hon förstod själv vad det var och uppsökte vården.

– Det kändes hopplöst, men jag tänkte positivt, att jag ska klara av det, säger Carolina Lindgren.

Arbetsförmågan utreddes

Hon insåg snart att det var omöjligt att gå tillbaka till sitt gamla arbete på grund av hjärnskadan.

Därför kom hon till Arbetsförmedlingen Rehab, där hennes arbetsförmåga utreddes.

Carolina Lindgren fick prova på en hel del olika arbeten, bland annat på City konferens Center, där hon arbetade med att arrangera konferenser. Efter en tid kände hon att jobbet blev

för ansträngande och tvingades att sluta där.

– Det var för mycket ljud omkring mig, så att det fungerade inte längre att jobba där, konstaterar Carolina Lindgren.

Känner trötthet efter skadan

Skadan gör att hon är känslig för stress och höga ljud. Stor uttrötthet har hon också. Orken finns inte på samma sätt som tidigare.

– Jag måste förbereda mig inför det jag ska göra och vila mycket. Annars orkar jag inte, säger hon.

Idag arbetar Carolina Lindgren som kansliansvarig på en handikappförening i Örebro. Det är ett halvtidsjobb med lönebidrag. Ett jobb hon fick via Arbetsförmedlingen. Det är ett anpassat arbete där hon ska ha möjlighet att undvika stress så mycket som möjligt. Och Carolina trivs med jobbet.

– Det känns bra. Jag har ett eget kontorsrum, där jag kan dra mig

undan ibland. Och så har jag arbetskamrater, den sociala samvaron är viktig, säger hon.

Någon sorg efter att inte kunna arbeta inom restaurangbranschen känner hon inte och menar att det är ett avslutat kapitel.

En positiv inställning har hon alltid haft.

– Jag försöker tänka positivt. Livet blir så mycket enklare då, säger Carolina Lindgren.

Efter skadan har hon omvärderat sitt liv totalt. Hon tänker numera på vad som är viktigt i livet för sig själv och sina anhöriga.

– Jag tar en dag i taget och planerar inte så mycket. Jag tycker att det är viktigt att leva här och nu. Jag har även blivit bättre på att sätta gränser i relationer till andra människor, efter skadan.

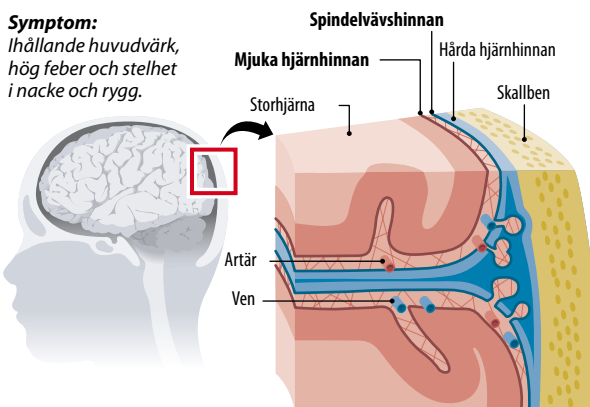
Text & foto:
Christian Kanvik

Hjärnhinneinflammation

Hjärnhinneinflammation är en svårartad infektion i hjärnans mjuka hinnor, *mjuka hjärnhinnan* och *spindelvävshinnan*, och orsakas antingen av bakterier eller virus.

Symptom:

Ihållande huvudvärk, hög feber och stelhet i nacke och rygg.

◆ Bakteriell hjärnhinneinflammation

Det första dygnet är kritiskt då sjukdomen har ett mycket snabbt förlopp. Utan behandling dör 50–80 procent av de insjuknade. Vid behandling med antibiotika sjunker dödligheten till ca 10 procent.

◆ Virusbetingad hjärnhinneinflammation

Sällan farlig och brukar gå över av sig själv. Uppstår ofta i samband med annan virusjukdom, t ex mässlingen.

KÄLLA: Bra böckers stora läkarlexikon, Läkare utan gränser

SVENSKA GRAFIKBYRÅN

”Jag tar en dag i taget och planerar inte så mycket. Det är viktigt att leva här och nu”,
säger Carolina Lindgren.

Hjärninflammation

Hjärninflammation är en sjukdom i själva hjärnvävnaden. Den kan komma som en följsjukdom till andra virussjukdomar.

Källa: 1177.se (sjukvårdsupplysningen) och vardguiden.se

Fötter och ben rör sig på löpbandet i ett naturligt gångmönster, tack vare Lokomat's datastyrning.
Foto: Rehabilitation Institute of Chicago

Robotar rehabiliterar hjärnskadade

Många som går i pension och alltför få ungdomar som väljer vårddyrken. Lösningen på personalbristen kan bli robotar som assisterar i vården. "Om organisationen slimmas ännu hårdare, då behövs vådrobotar", säger Bo Lennernäs.

Robotar används i USA inom rehabiliteringen redan idag.

Redan innan år 2025 kommer 44 procent av alla anställda inom offentlig sektor att ha gått i pension, enligt statistik från Arbetsförmedlingen. I vissa kommuner blir till och med åldersavgångarna hos omvårdnadspersonalen större än det totala tillskottet av ungdomar.

Det ställer krav på en förändrad vårdsektor med nya lösningar för att frigöra tid för vårdpersonalen. Resultatet av en svensk undersökning visar en överraskande positiv inställning till att använda robotar för att

assistera personalen, eller till enklare serviceuppgifter – i 18 av 29 frågor var svaren övervägande positiva.

Överläkare Bo Lennernäs på onkologkliniken vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg är en av fyra forskare bakom undersökningen.

— Vådrobotar kan vara en pusselbit för att klara vården framöver. Om organisationen slimmas ännu hårdare, då behövs vådrobotar, hävdar Bo Lennernäs.

Många tunga rutinsysslor kan

mycket väl göras av vådrobotar. Runt hörnet väntar robotar som är utvecklade, inte för ersätta människan, utan för att hjälpa vårdpersonalen, minimera slitsamma arbetsuppgifter, öka effektiviteten och förbättra arbetsmiljön.

För en tid sedan provade Mälarsjukhuset i Eskilstuna en svensk vådrobot för transport av prover, mat, mediciner, tvätt, sängar och för sophantering.

— Vådrobotar kan avlasta personalen så att de kan koncentrera

sig på sin huvuduppgift: Vården av patienterna, säger Bo Lennernäs.

Nästan 90 procent av de tillfrågade i undersökningen var positiva till att låta robotar ta över monotona träningsuppgifter i sjukgymnastiken eller arbetsterapin.

Robottekniken används redan idag. Träning genom repetitiva rörelser hjälper hjärnan att leda om nervbanor som skadats. "Retrain the brain" är en möjlighet för personer som till exempel skadat hjärnan i en stroke. Om den förlamade kroppshalvan tränas upp, då tvingas nervcellerna att skapa nya kontakter.

I USA har forskare vid kända Massachusetts Institute of Technology (MIT) utvecklat en rehabiliteringsrobot som lindrar effekterna av en förvärvad hjärnskada. Patientens förlamade arm är fastspänd i roboten och under ett tims långt behandlingstillfälle hinner patienten utföra över tusen rörelser med armen, att jämföra med 50-talet rörelser när en terapeut hjälper till att röra armen. En stor studie visade att patienterna som tränat med roboten förbättrat sin motoriska förmåga hela fem gånger, jämfört med en kontrollgrupp.

Ett annat exempel på "retrain the brain" är gångtränaren Lokomat som sedan ett par år tillbaka är i bruk på Rehabilitation Institute of Chicago (RIC) i USA. Robotassisterad gångträning går till så att patienten hänger i en sele över ett löpband så att fötterna berör underlaget. Runt benen är en datorstyrd "robotdräkt" fastspänd och dräkten rör på patientens ben i en naturlig gångrörelse.

Håkan Bertmar

Läs mer på:

- web.mit.edu/hogan/www/
- www.interactive-motion.com
- www.ric.org/conditions/pcs-specialized/lokomat/index

Strokepatienter som tränat med roboten minskade sitt vårdbehov med en tredjedel, jämfört med kontrollgruppen. Det visar en cost-benefit-analys av rehabiliteringsroboten. Foto: InMotion Robots.

Professor Jörgen Borg kommenterar: Robotar inom rehabiliteringen efter hjärnskada?

Håkan Bertmars artikel berör ny teknik, som erbjuder både fantasiska möjligheter och medicinska, tekniska och etiska utmaningar.

Ny medicinsk teknik spelar en allt större roll inom rehabiliteringsprogrammen för personer med skador och sjukdomar i nervsystemet – både för förfinad funktionsdiagnostik, för att möjliggöra intensiv och meningsfull funktionsträning och för långvarigt funktionsstöd. Inom området, som brukar kallas robotik, pågår en oerhört spännande utveckling sker där många vetenskapsgrenar, teknik, sjukvård och arbetsliv möts och där bara fantasin sätter gränser för vad som är möjligt.

Inom neurorehabiliteringen i allmänhet och inom hjärnskaderehabiliteringen i synnerhet pågår redan praktiska försök med olika "träningsrobotar". Ett aktuellt exempel är så kallade exo-skelett (www.cyberdyne.jp/english/robotsuithal), som gör det möjligt att intensivträna till exempel gångfunktionen tidigt efter en skada, som medfört

svaghet i benen och kan göra det möjligt att gå med användning av sådan utrustning om svagheten blir bestående. Samma utrustning provas inom arbetslivet för att underlätta tunga lyft.

Ett annat aktuellt exempel är robotar som kan hjälpa personer med kognitiv funktionsnedsättning genom att påminna om viktiga dagliga aktiviteter, att kommunicera med anhöriga och med vården och att kontrollera utrustning i boendet (www.giraff.org).

Vid all prövning av nya tekniker inom neurorehabiliteringen ställs krav inte bara på praktisk hanterbarhet och teknisk säkerhet utan också på en allsidig bedömning av behovet och nyttan jämfört med andra metoder, av upplevelser hos användarna och av att etiska aspekter beaktas.

Jörgen Borg

Professor, överläkare
Karolinska Institutet
Rehabiliteringsmedicinska
Universitetskliniken
Danderyds sjukhus

Körde på en bil – fick snabb hjälp!

Peter var ute och åkte med sin permobil, plötsligt hände det som man inte vill ska hända. Peter körde rakt in i en parkerad bil. Som tur var klarade sig Peter utan skador men bilen fick en stor plåtskada.

Peters pappa Anders hjälpte till med att kontakta bilägaren och Unik Försäkring där Peter har sin hemförsäkring.

– Av Unik Försäkring fick jag snabb hjälp, jag behövde inte göra några knappval eller vänta i en lång telefonkö utan kom fram direkt, säger Anders. Skadan reglerades ganska omgående och bilägaren blev glad och nöjd med att han fick sina plåtskador

lagad via Peters hemförsäkring.

Peter och Anders säger att de upplevde att hela hanteringen gick smidigt och att det var bra att de inte har behövt teckna en tilläggsförsäkring för Peters permobil utan att den redan ingår i hemförsäkringen.

Många synpunkter från medlemmarna

Per Liljeroos på Unik Försäkring säger att medlemmarna på de förbund som är anslutna till Unik Försäkring ofta kommer med många synpunkter på hur vi kan utveckla försäkringarna. Man frågar även hur det går till när vi reglerar skador.

– Det är ju när en skada inträffar som vi faktiskt får visa att vi håller

Per Liljeroos på Unik Försäkring.

det vi lovar. Att ge en god service för våra medlemmar, som att ge rätt ersättning och snabb handläggning, är det allra viktigaste, säger han.

Linda Lindell
marknadschef

UPP TILL
20%
RABATT!

Unika Försäkringar med Unika Villkor

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft är en del av Unik Försäkring. Det innebär att ALLA medlemmar i Hjärnkraft kan teckna trygga och omfattande försäkringar för bland annat boende, fordon och olycksfall hos Unik Försäkring som en mycket fördelaktig medlemsförmån.

Unik Service och Villkorsgaranti

Som en extra trygghet får du alltid 1 års villkorsgaranti när du tecknar en försäkring hos oss och dessutom en Unik Service:

- Inga knappval när du ringer oss
- Vi svarar inom 30 sekunder
- Du får direkt kontakt med en person som kan hjälpa dig i alla dina ärenden.

010-490 09 91

www.unikforsakring.se

Gilla oss på Facebook!
www.facebook.com/unikforsakring

Anmäl alltid en skada så snabbt som möjligt

Preskriptionstiden börjar ofta gälla först då den skadade blivit medveten om sambandet mellan till exempel olycka och skada. Det kan alltså vara långt efter själva olyckan. Åke Grapengiesser reder här ut vad som gäller.

Preskriptionstider enligt Försäkringsavtalslagen (FAL) eller Trafikskadlagen (TSL) kan vara av intresse att känna till för anhörig, god man eller annan som företräder en person som har råkat ut för en personskada (till exempel trafikskada) inom den senaste tioårsperioden.

Preskriptionsfristerna i nämnda lagar har varit mycket uppmärksammade och tidigare vållat tolkningsproblem för såväl domstolar, försäkringsbolag och givetvis även för den enskilde försäkringstagaren.

Försäkringsrättsligt finns en regel om preskription, enligt vilken man måste begära ersättning inom tre år från det man fick veta att försäkringen gäller för skadan eller i varje fall inom tio år från det att detta tidigast kunnat ske.

En fråga om preskription ska endast kunna avgöras utifrån en individuell prövning från fall till fall. Vidare kan preskriptionen prövas utifrån den skadelidandes agerande (eller avsaknad av ett sådant agerande) samt den skadelidandes egna förmåga och personliga möjligheter att själv kunna ombestyrja sina rättsliga angelägenheter.

Har till exempel en person ådragit sig sådana omfattande (hjärn-) skador att han/hon därmed saknar

rättslig handlingsförmåga och insikt att själv kunna tillvarata sin rätt i olika sammanhang (och ännu mindre kan känna till de omständigheter som ger möjligheter till en eventuell försäkringsersättning) är det i sin tur avgörande för preskriptionsfristens längd.

Högsta Domstolen har i flera fall klargjort rättsläget vad gäller utgångspunkterna för den treåriga respektive den tioåriga preskriptionen.

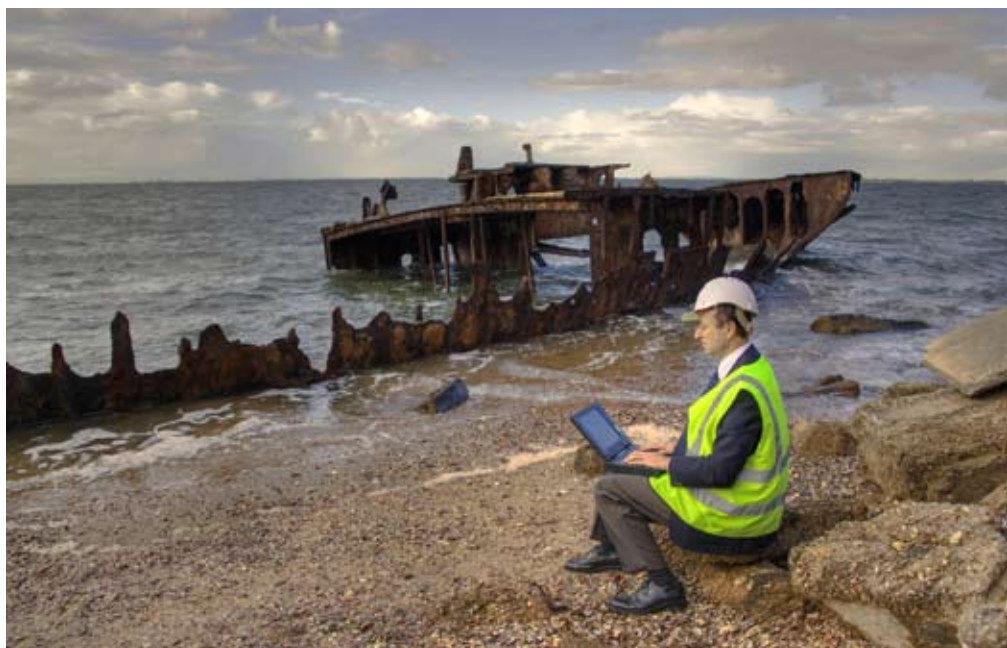
Enligt nu vedertagen praxis är den så kallade treårsgränsen inte definitiv utan startar först när den skadelidande blivit införstådd

med sambandet mellan olyckan och skadan (NJA2001 s 93). Den treåriga preskriptionstiden räknas alltså från den tidpunkt då den skadelidande fick kännedom (det så kallade kännedomsrekvisitet) om alla faktiska omständigheter som grundar rätten till ersättning

Till skillnad från treårsfristen har den skadelidandes kännedom om omständigheterna runt fallet ingen betydelse för när tioårsperioden börjar löpa. Tidsbestämningen görs här på objektiva grunder.

Utgångspunkten för den tioåriga preskriptionstiden är den tidpunkt då skadan ger sig till känna, det vill säga den tidpunkt då skadan objektivt visar sig (NJA 2000 s 285, NJA 2001 s 695 1 och 2).

Åke Grapengiesser
vice ordförande i Hjärnkraft
Stockholms län

Preskriptionstiden kan vara längre än du tror! Foto: Dreamstime

Eva Edstrom Fors, Susanne Billum och Nina Martensson då utredningen presenterades. Foto: Håkan Sjunnesson/NHR

Åtgärder mot fusk och fel med assistansersättning

Enmansutredningen "Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning" (SOU 2012:6) har presenterades av Susanne Billum, justitieråd i Högsta Förvaltningsdomstolen. Förutom fusk har hon även utrett kostnadsutvecklingen inom assistansen.

Förslagen ska säkerställa assistansreformens långsiktiga hållbarhet samtidigt som den enskildes rättigheter enligt lagen värnas. De förslag som läggs fram ska ligga i linje med LSS- lagstiftningens inriktning och får inte leda till att enskilda assistansberättigades rättigheter och självbestämmande beskärs. Syftet med förslagen ska enbart vara att komma till rätta med fusk och andra orsaker till felaktiga utbetalningar av assistansersättningen.

Fusk och andra orsaker till felaktiga utbetalningar

Olika fall av fusk och felaktig användning av assistansersättning har på senare tid fått stor uppmärksam-

het. Utredningen vill värna reformens legitimitet och anser att det därför är helt nödvändigt att finna åtgärder som på ett effektivt sätt kan förhindra och motverka fusk och felaktigheter samtidigt som en avvägning självfallet måste göras så att inte sådana åtgärder blir alltför långtgående och besvärande för de assistansberättigade.

Eftersom det finns ett flertal orsaker till felaktiga utbetalningar, kan ingen enskild åtgärd lösa problemen. Det krävs ett brett spektrum av åtgärder som rör flera områden.

Några slutsatser angående fusk

Utredningen konstaterar att fusk och överutnyttjande av assistansersätt-

ningen uppgår till betydande belopp.

Reglerna om assistansersättning är otydliga och en del regler och bestämmelser är svåra att tolka. Några andra orsaker man sett är:

- Det råder en obalans mellan starka ekonomiska drivkrafter i systemet och svaga kontrollmöjligheter. Upprättsrisken vid fusk får betecknas som låg. Organiserad brottslighet och oseriösa aktörer lockas till assistansersättningen.
- Gemensamt för många fuskfall är att en liten krets personer med gemensamma intressen möjliggör att fusk kan fortgå utan insyn.
- Det finns starka drivkrafter att öka antalet timmar och, för assistansanordnare, även att öka antalet brukare. Regelsystemet är i vissa avseenden vagt och de ekonomiska drivkrafterna kan leda till överutnyttjande.
- Försäkringskassans handläggning inför det initiala beslutet grundas ofta på en bristfällig utredning. Styrningen på Försäkringskassan främjar en snabb genomströmning av ären-

den på bekostnad av kvalitet och noggrannhet i handläggningen.

Några förslag angående fusk

Personlig och ekonomisk lämplighet ska vara ett krav för att få tillstånd att driva verksamhet enligt LSS.

- Tillstånd ska kunna återkallas om tillståndshavaren visar sig inte uppfylla kraven. Assistansersättning ska bara få utbetalas till den försäkrade själv, kommunen eller en assistansanordnare med gällande tillstånd. Assistansanordnare blir uppgiftsskyldiga gentemot Försäkringskassan.

- För att ersättning ska lämnas för personlig assistans uppställs vissa villkor. Assistenten får inte vara god man, förvaltare eller ombud för den försäkrade, inte vara under 18 år och inte heller till följd av sjukdom, ålderdom eller liknande sakna arbetsförmåga.

- Vidare krävs att arbetstiden ligger inom ramen för vad som är tillåtet.

Om närstående eller hushållsmedlemmar anlitas som assistenter ställs ytterligare villkor. Om inte anställningen sker hos kommunen måste den berättigade gå med på att assistansen får inspekteras i bostaden. Ersättningen kan annars minskas eller dras in.

- Möjligheterna till att rikta återkrav av felaktigt utbetalad utökas och en anmälningsskyldighet införs.

Utredningen anser att hand-

läggningen av nyansökningar bör centraliseras eller koncentreras till ett mindre antal platser så att tillräcklig kompetens och erfarenhet kan byggas upp. Handläggningen måste bli mera enhetlig och rättssäker.

Kostnadsutvecklingen

Utredningen har i betänkandet redovisat kostnadsutvecklingen inom assistansersättningen och analyserat grundorsakerna.

De åtgärder mot fusk och felaktiga utbetalningar som föreslås är tänkta att ge snabb effekt när det gäller att motverka felaktiga utbetalningar. Men åtgärderna anses inte tillräckliga för att i högre grad påverka den långsiktiga kostnadsutvecklingen inom assistansersättningen. Den anses främst bero på att det genomsnittligt beviljas fler assistanstimmar per person än tidigare. Det finns här betydande

regionala skillnader och utredningen markerar vikten av att en analys av orsakerna bakom detta skyndsamt inleds.

Man anser att antalet timmar och därmed ökade kostnader ökar främst beror på schablonersättningens konstruktion och att beloppets nivå ger möjligheter till stora vinster per timme. Det ger starka ekonomiska drivkrafter för alla aktörer att försöka öka antalet beviljade timmar.

Vissa bestämmelser är vagt utformade och ger utrymme för såväl olika tolkningar som glidningar i praxis.

Det delade finansieransvaret mellan staten och de kommunala huvudmännen vad gäller insatser till personer med funktionsnedsättning medför kraftiga ekonomiska incitament för övervältring av kostnader till assistansersättningen.

Marie-Jeanette Bergvall

Kommentar från 1:e vice ordförande Christina Amundberg.

Hjärnkraft är givetvis i grunden positiv till att fusk och ren brottslighet utreds och stävjas. Vi beklagar att det finns ett fåtal närstående som deltagit i missbruket av assistansersättningen, när vi vet hur engagerade flertalet är i sin kamp för sina skadade närståendes bästa.

Det är angeläget att de åtgärder som vidtas inte äventyrar de assistansberättigades rätt till valfrihet och självbestämmande och möjligheter till stöd från trygga och välkända assistenter. För Hjärnkraft är det viktigt att utredning-

en inte föreslår någon förändrad rätt till assistans.

Utredningen skriver: "Försäkringskassans första beslut om att bevilja assistansersättning måste bli korrekt och vila på ett sakligt och fullständigt underlag som klarlägger det individuella hjälpbehovet." Försäkringskassans handläggning av nyanskaffningar om assistansersättning bör centraliseras eller koncentreras till mindre antal platser så att tillräcklig kompetens och erfarenhet kan byggas upp. Målet om enkel och snabb handläggning måste ges upp till förmån för krav på kvalitet och materiellt riktiga beslut"

Frågan är hur lång tid det ska få ta eftersom JO redan klagat på långa handläggningstider och kommunen har fått gå in med preliminära beslut. Det kan bli både förvirrande och svårt för den enskilde att vänta och leder inte till positiv utveckling av handläggningstiderna på FK.

Samtidigt är det ett krav från våra medlemmar att beslutsprocessen inte drar ut på tiden innan den personliga assistansen kommer igång. Det finns en hel del ärenden där det inte är någon tvekan om hur stort funktionshindret är och att personen behöver assistans.

Christina Amundberg

Foto: Håkan Sjunnesson/NHR

Landet runt: Kalmar

Vinterkursen 2011- deltagarnas perspektiv

Kurs om Hjärnkrafts framtid

Vinterkursen 2011 var inriktad på Hjärnkrafts framtid och hur föreningen ska verka i framtiden. Dels genom att fråga deltagarna och dels med föreläsningar som gett perspektiv på den aktuella utvecklingen och andra händelser.

Olika förslag framfördes och diskuterades för att kunna värdera olika föreningsalternativ rätt. Enligt föreningens målsättning ska det också inriktas mer på barn och ungdomar. Assistans och anhörig är viktiga i diskussionen om hur vi kan sprida information till samhället om att föreningen finns.

Medbestämmandet är viktigt för argumenterande och samarbete. Föreläsningarna gav nya ämnen till diskussioner om att utveckla en bra kommunikation med inriktning på möteshantering. Den öppna marknaden är efter kursen en bred möjlighet för föreningen att kunna ge information och kunskap till de som har intresse för Hjärnkraft.

Stöd är utvecklat för den som är nära någon som har funktionshinder eller handikapp. Stödet har blivit mer

aktualiserat och tillgängligt för vård av anhöriga och omsorgen av dessa. Nätverk och olika representanter är också viktiga för den samordnade förbättringsverksamheten med anhöriga och anhörigstöd.

Sprid kunskapen om hur Hjärnkraft kan arbeta och vara en tillgång för det kommunala arbetet och landstingens förbättrings arbete. Det är lag på att kommunerna ska erbjuda stöd för att underlätta för dig som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder, 1 juli 2009.

Närhet till Hjärnkraft kan vara bra för de som behöver stöd och närhet till information, gemenskap med andra som har erfarenhet, eller som ny medlem kunna få kontakt med andra.

Anhörigriksdagen är 2012, att kunna påverka och ta del av denna viktiga händelse är en något som Hjärnkraft diskuterade. Alla människor har rätt att känna sig trygga och få vara delaktiga i det som händer och påverkar livssituationen. Friskvård och pedagoger anses som en resurs för personlig träning.

SoL och LSS medförde en integritetsdiskussion om de svårigheter man kan ha. De olika personkretsarna är ett system som berättar om saker som rör den personliga

integriteten. Den förklarande texten är en allmän rådgivning hur den individuella planen, dagliga verksamheten, särskild service och annat ska planeras. Föreläsarna berättar att det är mycket viktigt att hålla sig till beslut och att övriga planer tillförs personplanen. Förändringar och behov är individuella efter den egna situationen i sitt individuella aktiva liv.

Eva Stenman

Landet runt: Västra Götaland

Att leva hela livet 2011

Konferens om förvärvade hjärnskador

Denna 5:e konferens arrangerades 2011 genom ett samarbete mellan Hjärnkraft Göteborg och Dalheimers hus. I år bestod konferensen av fyra teman; neglect, att vara anhörig, internationell utblick samt patientperspektiv.

Ingvar Hansson, Anders Korshøj, Aref Kianpoor, Britta Lindstedt på konferensen.

Hans Samuelsson, forskare inom neuropsykologi, höll ett föredrag om neglect. Det är en sjuklig omedvetenhet om ett funktionsbortfall och detta orsakas ofta av en enkelsidig skada på parietalloben, t.ex. efter en stroke eller våld mot huvudet. Om skadan inträffar på höger hjärnhalva är det vänster kroppshalva som drabbas i och med att signalsystemet mellan dessa två kroppshalvor upphör att fungera. Vid en neglect efter en högersidig hjärnblödning kan följande hända; Den drabbade förstår inte att vänster arm och vänster ben tillhör den egna kroppen. Personen har svårt att hitta saker, eftersom denne bara kan uppmärksamma de saker som befinner sig till höger, vilket också gör att personen inte kan föra ett samtal med någon som befinner sig på vänster sida.

Neglect kan rehabiliteras och Gunnel Eriksson, leg arbetsterapeut, informerade om hur man kan gå tillväga. Det är viktigt att miljön runt omkring är lugn, speciellt på den friska sidan, så att den drabbade kan hålla koncentrationen. Att sträva efter intervall träning är också viktigt eftersom att den drabbade fort kan bli trött och tappar då lätt koncentrationen.

Efter lunch höll Ulrika Sandén, med bakgrund som kurator och socionom, sin föreläsning sett ur ett patientperspektiv. Hon har själv drabbats av hjärntumör

vilket har lett till att många av hennes hjärnfunktioner har fallit bort. Hon talade om hur det är att drabbas av hjärnskada och sorgen över vilka konsekvenser och förluster detta medfört. Hon gav dock inte upp hoppet efter att hon fått sin skada utan har strävat efter att träna upp så mycket som möjligt av hjärnan igen. Hennes sätt att bearbeta sin sorg har varit att skriva ned känslor och upplevelser. Detta resulterade i boken "och jag vill leva" som gavs ut 2006. Men det var inte bara negativa tankar och sorg hon pratade om utan även om den lycka och kärlek hon nuförtiden känner för sitt nya liv.

Efter detta var det Pia Käckér, fil dok i handikappvetenskap, som poängterade hur viktigt det är att det finns förtroende och trygghet mellan en skadad och den de ska samverka med för att kommunikationen ska fungera.

Ann Sörbo, med. dr. och spec. läkare i rehabiliteringsmedicin har studerat hur hjärnskaderehabilitering ser ut internationellt. Danmark har t.ex. lag på att alla som har svår hjärnskada har rätt till rehab vård. De har två stora centra enbart för rehabilitering. Norge strävar efter att starta fem centra för gravt hjärnskadade.

Innan konferensen var slut var det dags för Johan Rapp, som är kommunikationskonsulent och som startade ett förbund för tankspridda. Det blev succé och han har i år kommit med boken: *Rätten att vara tankspridd – konsten att komma ihåg*. Hans definition av tankspriddhet är: "Konsten att fokusera så hårt på något att man glömmer annat". Han hade också några tips mot tankspriddhet: Minimera informationen eller maximera informationen, inför rutiner samt använd hjälpmedel, t.ex. dagbok eller White board.

Veronica Karlsson,
Hjärnkraft Västra Götaland.

Ett glatt gäng på konferensen.

Landet runt: Göteborg

Läger på Ädelfors Folkhögskola

Ett 20-tal deltagare anlände till skolan i Holsbybrunn vid middagstid på måndagen i september förra året, fick nycklar till respektive rum och så var det lunchdags.

Programmet startade sedan med att "ädelforsarna" Ole och Cicci hälsade oss välkomna och berättade om skolan, grundtankarna kring olika studier och deltagande. Efter kaffepausen tog Rolf Forsén, f d anställd vid skolan, över och pratade om kommunikation och påverkan.

Tipspromenaden fick på grund av väderleken hållas inomhus men det gick också bra, vann gjorde Bengt Hallberg.

Dagen därpå var det dags för avfärd till Kosta glasbruk. Där finns naturligtvis mycket vackert att se på, glas i alla former. Intressant var att se hur målningar placerats i glas och hur produkterna sedan slipades släta och fina för att återigen hamna hos konstnärinnan som målade utsidan av glaset med de allra vackraste mönster.

Vid skolan utspelades senare en minigolf-match och återigen var Bengt vinnare. Men kvällens tävling om att förstå norska ord vanns av Mattias.

Att sittgympa kan vara väldigt ansträngande fick vi känna på onsdag förmiddag då Monica till glad musik visade oss många härliga rörelser där man fick vifta med både armar och ben i den mån man kunde. Monica pratade sedan med oss om goda levnadsvanor. Positivt tänkande och färgglad mat är alltid bra.

Efter lunch ledde hon oss i Qigong, ett lugnt rörelsemönster som ger bra avslappning med sköna rörelser. Efter det fick vi ledig tid, några promenerade och några vilade fram till kvällens buffé. Där fanns mycket gott framdukat och Cicci och Ole ledde musikkrysset. Ingen lyckades svara rätt på alla frågor men Ingvars lag vann.

Vädergudarna var ganska snälla mot oss på torsdagen när vi skulle åka på flotta vid Östanå, en anläggning som Ädelfors har. Första gänget på flottan fick lätt regn vid avfarten men sedan solsken, andra gruppen fick solsken ända fram till sista metrarna då regnet plötsligt öste ner. Ole och Cicci sa efter kaffe och lunch adjö till oss och vi till dem, med stort tack för härliga dagar. Och vi får inte glömma kökspersonalen. Varje dag fick vi frukost, förmiddagskaffe, lunch, eftermiddagskaffe, middag och kvällsfika. Men som Rigmor sa med glimten i ögat: Vi borde väl ha fått några mellanmål också.

Ulrika Bohl Hjärnkraft Göteborg

Julfesten på Dalheimers

Visserligen ingen snö i sikte men sol och härligt väder ute när vi samlades inne på Dalheimers Hus för den årliga julfesten.

Borden med lotterivinster fylldes på mer och mer och lotteriförsäljningen gick strålande, alla hoppades på fina vinster.

Vi startade kalasandet med glögg och så var det dags för det fantastiska bordet med julmat. Mycket mat och god mat. Sill och skinka och mycket mera, köttbullar och Janssons, ostbricka och slutligen efterrättsbordet. Tur att det fanns kaffe att skölja ned allt med.

Frasse och hans två medspelare bjöd på glad och härlig julmusik, de bidrog verkligen till den goda stämningen.

Efter maten var det så dags för lotteridragning. Somliga vann mera och somliga vann tyvärr inget. Men alla sa sig ha haft en kul och trevlig eftermiddag.

Ulrika Bohl

Örebro länsförening firade 20 år

Lördagen den 10 december 2011 firade Hjärnkrafts länsförening i Örebro sitt 20 års jubileum på Scandic Grand i Örebro, tillsammans med ett 50-tal medlemmar.

Kvällen inleddes med en välkomstdrink samt ett välkomsttal av föreningens ordförande Pia Delin Stadig. Därefter avnjöt vi en tre rätters middag med tillhörande dryck. För underhållningen stod två studenter från Musikhögskolan i Örebro. De bjöd på en blandad repertoar med flertalet julsånger.

Under kvällen hölls ett antal tal av bland andra Bodil Grek, föreningens förra ordförande, som berättade om sina upplevelser av Hjärnkraft.

Föreningen fick en gåva från Örebro läns Strokefören-

Foto: Dreamstime

ing. Även Martin Lind, landstingspolitiker i Örebro län, höll tal och överlämnade en gåva från landstinget. Festen avslutades med kaffe och kaka.

Christian Kanvik

E-post: christian.kanvik@orebro.hjarnkraft.nu

Annon

Vi gör det möjligt.

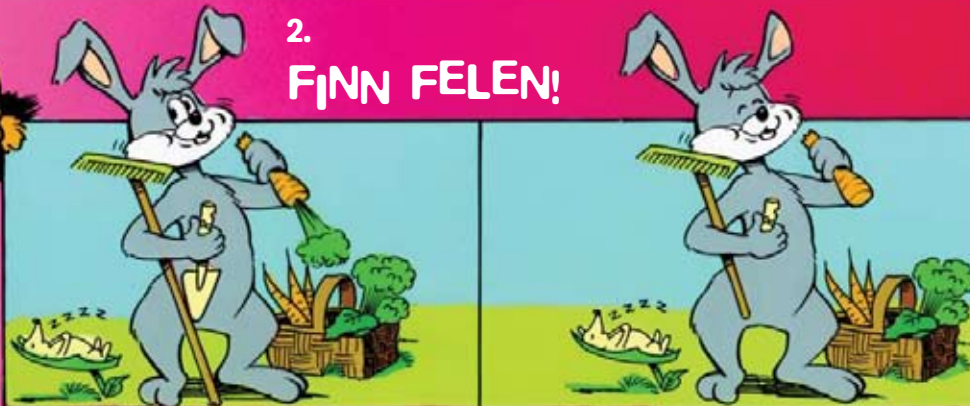
Beställ nya kurskatalogen på 044-781 46 50
eller besök www.furuboda.se

FURUBODA
Folkhögskola

A 1. Vem får enkronan?

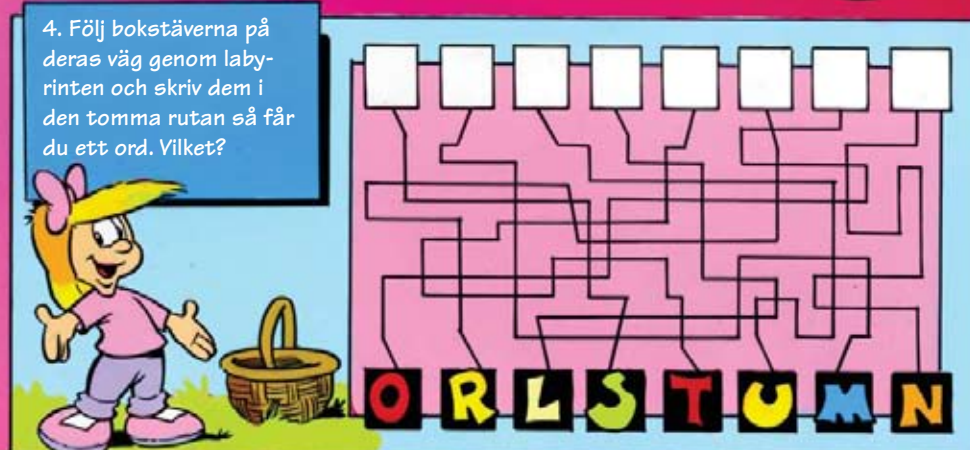
B 2. **FINN FELEN!**

3. En av skuggorna passar in på den vänstra bilden, vilken?

4. Följ bokstäverna på deras väg genom labyrinten och skriv dem i den tomma rutan så får du ett ord. Vilket?

Lösningar: 1. A får enkronan. 2. Örat, ögonen, spaden i handen, blasten på moroten, skaftet på krattan. 3. Skugga nr 4 passar. 4. SMULTRON

Prova på: Snösmältning

Du behöver: Pappersark i olika färger (vitt, svart, grönt, orange, gult och rött), snö, en lugn, solig dag med temperaturen runt fryspunkten men helst inte kallare än minus 5 grader.

1 Lägg ut pappersarken på snön i en rad eller i en cirkel. Försök att hitta ett så slätt område som möjligt, så att pappersarkens hela undersidor kommer i kontakt med snön.

2 Gissa vilka färger som kommer att få snön att smälta snabbast under respektive papper. Anteckna vad du tror.

3 Låt papperen få ligga på snön i solen några timmar. Plocka sedan upp dem och se efter vilken färg som absorberat mest ljus och därigenom fått snön under att smälta snabbast.

Har du nånsin funderat över varför snön smälter snabbast runt träd? Två faktorer som påverkar hur snabbt snö och is smälter är färgen på snön eller isen och färgen på de föremål som omger snön eller isen. Vissa färger absorberar solenergin bättre än andra och får därigenom snö och is att smälta snabbare. Andra färger reflekterar ljuset och har därför föga effekt på smältningen.

DIN GISSNING

Smälter först **RÖTT**

På andra plats..... **SVART**

På tredje plats..... **GRÖNT**

På fjärde plats..... **GULT**

På femte plats..... **VITT**

Långsammast..... **ORANGE**

DET FAKTISKA FÖRHÅLLET

Smälter snabbast

På andra plats.....

På tredje plats.....

På fjärde plats

På femte plats.....

Långsammast.....

Vad som händer? Mörka färger absorberar mest solenergi, så det svarta papperet fick snön att smälta snabbast. På hus med svarta tak smälter alltså snön undan snabbast på våren. Många människor går även klädda i mörkare färger på vintern än på sommaren. Mörka färger absorberar värme; ljusa färger reflekterar värme och håller dig sval. Anledningen till att snön börjar smälta först runt träden är att den mörka barken absorberar solljuset.

KÄLLA: Rick Gillett, sixth grade teacher at the Blandford School at the Blandford Nature Center, Grand Rapids, Mich.

Landet runt: Borås Sjuhärad

Besök på Lights in Alingsås

Sedan 12 år kommer ledande ljusdesigners från hela världen till Alingsås i oktober månad.

Höstmörka och vardagliga utomhusmiljöer förvandlas till spännande ljuskonstverk och förmedlar stämning och berättelser.

Vi var en grupp från Hjärnkraft på cirka 30 personer från olika lokalföreningar som började vandringen med en god fika i Missionskyrkan. Därefter gick vi den drygt 2 km långa ljusvandringen i Alingsås centrum.

Guide för oss var vår egen före detta ombudsman Ingvar Hansson som ledde oss professionellt i mörkret med lampa och reflexer. Vi fick uppleva många sprakande ljus- och färgskiftningar.

Lars Claesson

Presentation av Hjärnkrafts nya ombudsman i Västra Götaland

Hej

Mitt namn är Veronica Karlsson och det är jag som är Hjärnkrafts nya ombudsman i Västra Götaland. Jag är en människa som alltid försöker att se positivt på saker och ting. Att ta sig an nya saker ligger mig varmt om hjärtat och jag är heller inte rädd för att ge mig ut på okänd mark. Jag har tidigare jobbat inom sjukvården. Både med dementa, somatiskt sjuka och på LSS-boende med folk som har förvärvade hjärnskador. Ett jobb som många gånger kan vara fysiskt krävande. Därför valde jag 2008 att omskola mig till ett mer administrativt yrke. Att efter denna genomgångna högskoleutbildning få jobba som ombud passar som handen i handsken. Eftersom att jag fortfarande vill jobba med och underlätta för de som har det kämpigare i samhället samt föra deras talan.

Veronica Karlsson

Dags att motionera

Alla kan motionera till Förbundsstämman. En motion är helt enkelt ett skriftligt förslag till stämman i någon fråga som man tycker är särskilt viktig.

Förbundsstyrelsen måste då diskutera förslaget och tala om hur man ser på det. Förbundsstyrelsen ska lämna sitt förslag till stämman. Om Förbundsstyrelsen inte håller med om förslaget föreslår man stämman att avslå motionen.

Håller förbundsstyrelsen med så förslår man stämman att bifalla motionen. Ibland kan det hända att förbundsstyrelsen tycker lite "mitt emellan" då kan man avstå från att ha ett eget förslag eller man kan föreslå förbundsstämman att bifalla en del av motionen och avslå en annan del.

Det är viktigt att motionera i olika frågor för att det ska vara en levande diskussion inom vårt förbund och för att alla ska kunna

komma till tals. Även här gäller att såväl enskild som lokalförening ska skicka sin motion till den Länsförening man tillhör. Länsföreningen ska behandla motionen på ett styrelsemöte. Motioner ska ha kommit in till förbundskansliet senast den 15 april för att tas upp på förbundsstämman.

Nästa nummer av Hjärnkraft
utkommer den 18 juni.

Sista dag för manus till nr 2-12 är den

10 maj.

Välkomna med manus till:
kerstin@hjärnkraft.nu

Tack och lycka till med Hjärnkraft.

Annett Hessel

KRYSSLÖSNING FRÅN NR 4-11

TACK FÖR ALLA INSKICKADE LÖSNINGAR! DE TRE FÖRST ÖPPNADE RÄTTA LÖSNINGARNA VAR INSKICKADE AV LISBETH JOHANSSON, SKARA, LAILA SÄLLE, VINGÅKER SAMT ANITA OCH SÖREN GUSTAVSSON I ST MELLÖSA.

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Nätet"

Hjärnkraft i Dalarna

Seppo Munnuka
Tel: 0243-230 791
e-post: elvy-seppo@hotmail.com
Barbro Bäckström
e-post: barbro.backstrom@telia.com

Hjärnkraft i Gävleborg

Märta Söderberg
Tel: 026-19 01 68
e-post: marta.soderberg@live.se

Hjärnkraft i Halland

Jan-Åke Johansson
Tel: 0340- 66 22 73
e-post: hjarnkraft_halland@hotmail.com

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12
Mobil: 070-666 218 50
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: rolf.forsen@tele2.se

Hjärnkraft Blekinge

Ingrid Åkesson
Tel: 0702-44 55 85
Mobil: 073-042 27 11
e-post: i.akesson49@hotmail.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Mobil: 070-428 01 37
Fax: 0480-274 64
e-post: hjarnkraftikalmar@telia.com
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Nätet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsson
Tel: 0485-404 99
e-post: birgittarolfsson@hotmail.com
Göran Mattsson, Västervik
0490-320 55
Roland Hasselqvist
Tel: 0492-123 04
Carolina Melz
076-316 98 59

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson, se Skåne

Hjärnkraft i Norrbotten

c/o Gerd Rönqvist
Tel: 0921-174 15
e-post: gerd.ronnqvist@hotmail.se
Nätet: Ingemar Johansson
Mobil: 070-534 53 88
e-post: ingemar.johan@telia.com

Britta Berggren

Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
Fax: 046-158 157
e-post: hjarnkraft.skane@tele2.se
Nätet: Per-Erik Nilsson
Tel: 046-14 88 78

Lokalförening Malmö med omnejd

Ingegerd Persson
046-73 18 14
e-post: luddeoco@hotmail.com

Lund

Kansliet: tel 046 - 14 88 78
e-post: hjarnkraft.skane@tele2.se
Christina Schalin
Tel: 046 - 12 95 94

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.nu

Hjärnkraft i Södermanland

c/o Lena Talman
Tel: 016-35 16 29
e-post: lena.talman@telia.com
Nätet: Eric Axelsson
Tel: 016-12 25 13

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Ulla-Britt Andersson
Tel: 054-10 08 71, 070-650 36 88

Lokalförening Karlstad

Anette Aronsson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Brage Bergström
Tel: 0910-179 53
Hans Hedin
Tel: 0935-206 75
e-post: hans.hedin@tele2.se
Nätet: Mikael Olofsson
Tel: 090-77 56 53
Mobil: 070-646 67 09
e-post: mikael.olofsson@bredband.com

Lokalförening Umeå

Mikael Olofsson
Tel: 070-646 67 09
e-post: hjarnkraft.umea@ac.hso.se

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: curt47@live.se

Hjärnkraft i Västmanland

Sven Rosqvist
Tel: 021-33 01 67
e-post: s.rosqvist@bredband.net

Hjärnkraft i Västra Götaland

Lars Claesson
Tel: 0321-143 84
Mobil: 0730-201 231
e-post: lars.claesson@bredband.net

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Nätet: Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodol

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodol@brevet.nu
Nätet: Rune Nilsson
Tel 070-374 94 31
e-post: spider.rn@hotmail.com
Eva-Caisa Ehrnlund, tel: 0522-718 80

Lokalförening Skaraborg

Kansliet, tel: 0511-129 70
e-post: skaralokalen@skara.net
Nätet: Matias Andersson
Tel: 051-219 79, 0703-32 15 25

Lokalförening Borås Sjuhärad

Sonja Engdahl
Tel: 033- 41 16 64
e-post: sonja.engdahl@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
0708-27 55 31
Nätet: Johan Gustavsson
0581-314 67, 0707-43 29 60
e-post: johan.m.gustavsson@bredband.se

Hjärnkraft i Östergötland

c/o Fontänen
Västravägen 32
582 28 Linköping
Tel: 0768 – 68 20 50
e-post: hjarnkraft.ostergotland@gmail.com

ULLSTÄMMA – ETT BOENDE FÖR DIG MED FÖRVÄRVAD HJÄRNSKADA

Ullstämman är ett boende där du ska trivas, känna dig trygg och ges möjlighet till rehabilitering i vardagen. Vi stödjer dig att bli så självständig som möjligt. Dina färdigheter och behov styr våra insatser.

Lägenheterna är luftiga, ljusa och har egna terasser. Du har tillgång till gemensamma utrymmen som kan användas för samvaro och måltider. Det är nära till kommunikationer och till Ekholmens centrum. Närområdet bjuder på vackra omgivningar med möjlighet till avkoppling och friluftsliv.

[Här får du ett individuellt anpassat stöd](#) som hjälper dig att skapa struktur, rutiner och planering i din vardag. Vi ger dig personaltöd i hushållsaktiviteter som städning, tvätt och matlagning. Vi verkar också för att ge dig en meningsfull och aktiv fritid samt knyta nya kontakter.

[Utifrån dina önskemål och behov](#) upprättar du och din kontaktperson på boendet en personlig genomförandeplan. Här beskrivs hur vår samverkan ska se ut för att du ska nå högsta möjliga livskvalitet.

[Frösundas sätt att arbeta](#) uppfyller internationellt ställda krav och sedan oktober 2009 är vi kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2008.

[Vill du veta mer? Välkommen att ta kontakt med oss!](#)

Joakim Lavesson

Tel: 08-505 23 548, joakim.lavesson@frosunda.se

frosunda.se/ullstamma

frösunda.
omsorg för högsta livskvalitet. oavsett.